

Sygn.akt III AUa 852/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2012r.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku,

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka

Sędziowie: SO del. Marek Szymanowski (spr.)

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2012 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku W. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ostrołęce III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 stycznia 2011 r. sygn. akt III U 659/10

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza na rzecz wnioskodawcy W. M. od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. kwotę 390 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.**

Sygn. akt III A Ua 852/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. decyzją z dnia 1 marca 2010 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) odmówił W. M. prawa do emerytury z uwagi na nieudokumentowanie przez niego 15-letniego okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył W. M., w którym wniósł o uchylenie decyzji w całości i przyznanie mu prawa do emerytury. Przyznał, iż był pracodawca nie wydał mu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, jednak powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazywał, iż niezbędną do przyznania świadczenia przesłankę, jaką jest wykazanie 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach może udowodnić za pomocą świadków.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ostrołęce po rozpoznaniu wniesionego odwołania, wyrokiem z dnia 18 stycznia 2011 roku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał W. M. prawo do emerytury począwszy od dnia 1 lutego 2010 roku.

U podstaw tego wyroku legły następujące ustalenia faktyczne i wywód prawny Sądu Okręgowego :

W dniu 19 lutego 2010 r. wnioskodawca ur. (...) złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Złożony wniosek zarówno organ rentowy jak i później Sąd Okręgowy rozpoznawali pod kątem regulacji zawartej w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. tj. z 2009 Nr 153, poz. 1227 z zm.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) w szczególności badając, czy praca W. M. w W. I. Ł. w okresie od 01.08.1966 r. do 14.10.1989 r. była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach.

Zgodnie z tymi przepisami prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31.12.1948 r. wówczas jeżeli :

- osiągnął on wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn;
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego lub złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE za pośrednictwem ZUS;
- rozwiązał stosunek pracy w przypadku będącego pracownikiem;
- w dniu 01.01.1999 r. udowodnił 25 letni okres składkowy i nieskładkowy w tym co najmniej 15 pracy w szczególnych warunkach.

Spornym w sprawie było jedynie spełnienie przez wnioskodawcę tego ostatniego warunku, tj. posiadania 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie uznał bowiem za okres pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Wojskowym Instytucie Łączności od 01.08.1966 r. do 14.10.1989 r. Postępowanie dowodowe w sprawie skupiało się właśnie na tym okresie. Ostatecznie Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu dowodów: z zeznań świadków B. M. (1) (k. 54-55), J. C. (k. 52), B. D. (k.52-53), S. S. (k.54) H. F. (54-54), zeznań wnioskodawcy (k.103-104), dowodów z dokumentów, zwłaszcza dokumentów zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy znajdujących się w jego aktach osobowych oraz dowodu z opinii biegłego z zakresu BHP Z. B. - ustalił, że wnioskodawca w okresie od 01.08.1966 r. do 14.10.1989 r. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy lutowaniu płyt, przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych tj. wykonywał prace wymienione w dziale III pkt 83 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). W szczególności Sąd dał wiarę świadkom zeznającym w sprawie, którzy poza B. M. (1) pracowali w miarodajnym dla rozstrzygnięcia sprawy okresie razem z wnioskodawcą i opisywali charakter jego pracy, jako pracę polegającą na lutowaniu. W świetle zaś zeznań B. M. (1) nie wystawiono wnioskodawcy świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ponieważ Instytut po powzięciu wiadomości, że wystawiane przez niego dotychczas świadectwa pracy w szczególnych warunkach ZUS kwestionuje zaprzestał ich wystawiania. W zakresie pozytywnej dla wnioskodawcy opinii biegłego Sąd Okręgowy podzielił jej wywody uznając ją za rzeczową, rzetelną i zrozumiałą. Nadto biegły wydając opinią analizował cały materiał dowodowy zgromadzony w sprawie co wzmacnia wyprowadzone przez niego wnioski, co do charakteru pracy wnioskodawcy w Instytucie.

Sąd Okręgowy uznał w świetle powyżej przedstawionych dowodów, że wnioskodawca przez okres ponad 15 lat w okresie od 01.08.1966 r. do 14.10.1989 r. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy przy lutowaniu, a więc na stanowisku wyszczególnionym w wykazie A dziale III pkt 83. Do okresu pracy w szczególnych warunkach Sąd

Okręgowy nie zaliczył natomiast okresu od dnia 1 września 1963 roku do dnia 31 lipca 1966 roku, kiedy odwołujący odbywał naukę zawodu w Przychodowej Szkole dla Pracujących.

Ponieważ warunek pracy co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach był jedynym warunkiem, którego zdaniem organu rentowego wnioskodawca nie spełnia, jego wykazanie oznaczało, że wnioskodawcy służyło prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach i dlatego Sąd Okręgowy dokonał stosownej zmiany zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Organ rentowy wywiódł apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy zaskarżając go w całości i zarzucił mu:

1. błędną wykładnię przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 i ust. 1a. pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), § 2 ust. 1-2 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) poprzez ustalenie, że są spełnione wszystkie warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury;
2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że odwołujący na dzień 1 stycznia 1999 roku posiada staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat zważywszy na negatywne stanowisko pracodawcy ;
3. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zebranego materiału dowodowego.

Wskazując na powyższe zarzuty, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Ostrołęce do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 9 sierpnia 2011 roku Sąd Apelacyjny Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie W. M..

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny stwierdził, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, wbrew stanowisku Sądu I instancji nie pozwalał na dokonanie ustalenia, że praca świadczona przez W. M. w spornym okresie była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach w myśl przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Sąd Apelacyjny wskazał, iż sporny w sprawie był jedynie okres od dnia 1 sierpnia 1966 roku do dnia 14 października 1989 roku, gdy pracował jako telemechanik (do dnia 15 września 1976 roku), zestrzajacz urządzeń elektrycznych (od dnia 16 września 1976 roku do dnia 30 czerwca 1977 roku), elektronik (od dnia 1 lipca 1977 roku do dnia 30 listopada 1988 roku) oraz technik elektronik obwodów magnetycznych (od dnia 1 grudnia 1988 roku do dnia 14 października 1989 roku).

Sąd Apelacyjny przyznał, iż z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków wynikało, że praca odwołującego polegała początkowo na lutowaniu lutownicą stopem ołowiowo-cynowym, jednak od ukończenia technikum elektronicznego zajmował się jedynie sprawdzaniem poprawności wykonania płytek przez innych pracowników. W ocenie Sądu Apelacyjnego praca odwołującego świadczona po dniu 1 lipca 1977 roku nie może być zaliczona jako praca wykonywana w szczególnych warunkach, określona w wykazie A, dziale III, poz. 83 załącznika do w/w rozporządzenia (lutowanie płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych), ponieważ skoro zajmował się także sprawdzaniem płytek wykonanych przez innych pracowników to nie sposób uznać, aby wykonywał w pełnym wymiarze pracę polegającą wyłącznie na lutowaniu.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny nie zaliczył do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od dnia 1 lipca 1977 roku do dnia 14 października 1989 roku oraz stwierdził, że odwołujący nie legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, pomimo słusznego, w ocenie Sądu Apelacyjnego, dokonania przez Sąd I instancji ustalenia, że w odniesieniu do okresu od dnia 1 sierpnia 1966 roku do dnia 30 czerwca 1977 roku praca W. M. odpowiada pracy określonej w wykazie A, dziale III, poz. 83 załącznika do w/w rozporządzenia (lutowanie płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych).

Z tych względów Sąd Apelacyjny za zasadne uznał zarzuty podniesione w apelacji za zasadne i zmienił zaskarżony wyrok na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. i oddalił odwołanie wnioskodawcy od zaskarżonej decyzji.

W. M. w wywiezionej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 9 sierpnia 2011 roku skardze kasacyjnej zarzucił mu:

1. naruszenia prawa materialnego tj. § 2 ustęp 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, polegające na błędnej wykładni i błędnym zastosowaniu poprzez przyjęcie, iż nawiązany przez skarżącego stosunek pracy nie mieści się w kategorii pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ponieważ oprócz czynności polegających na lutowaniu cyną płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych zajmował się on także sprawdzaniem płytek wykonanych przez innych pracowników, a przez to zatrudnienie nie było wykonywane w pełnym wymiarze;

2. naruszenie prawa procesowego poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w tym w szczególności poprzez ustalenie, iż wykonywanie czynności kontrolnych przez skarżącego nie odbywało się w warunkach szczególnych, tj. art. 233 k.p.c.

Czyniąc powyższe zarzuty skarga kasacyjna wносиła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania oraz zasądzenie kosztów postępowania na rzecz skarżącego.

Jako wniosek ewentualny skarga kasacyjna wносиła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie Sądowi Apelacyjnemu w Białymstoku sprawy do ponownego rozpoznania, wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego,

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu skargi kasacyjnej wyrokiem z dnia 23 maja 2012 r. wydanym w sprawie I UK 442/11, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy uchylając się od rozważań zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c., gdyż zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, podzielił zarzut naruszenia prawa materialnego przez Sąd Apelacyjny.

W tym zakresie Sąd Najwyższy przywołał podobnie jak Sąd obu instancji przepisy art. 184 i 32 ustawy 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) jako miarodajne do oceny nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przez osoby uradzone po 31.12.1948 r.. Sąd Najwyższy zwrócił jednak uwagę na poz. 24 w dziale XIV wykazu A (załącznika do rozporządzenia wyżej wspomnianego), pod którą to pozycją wymienia kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Odnosząc je do przedmiotowej sprawy stwierdził, iż odnoszą się one też do dozoru nad pracami wymienionymi w dziale III wykazu A, poz. 83 (lutowanie płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych). Sąd Najwyższy wskazał, iż zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej

sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Za taką pracę został uznany w wykazie A dozór inżyniersko-techniczny nad pracami wykonywanymi w warunkach zagrażających zdrowiu, jakimi są prace przy lutowaniu. W spornym okresie W. M. wykonywał dozór techniczny nad pracami przy lutowaniu wykonywanymi przez innych pracowników, jednak w ocenie Sadu Najwyższego fakt, iż zajmował się także sprawdzaniem płytek wykonanych przez innych pracowników nie koliduje ze stwierdzeniem, iż pracę swą wykonywał w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd Najwyższy wskazał, iż praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki, co wynika wprost z treści art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. Motyw przyświecający ustawodawcy w obniżeniu wieku emerytalnego opiera się zatem na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni (tak też uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 stycznia 2000 r., K 18/99, OTK ZU 2000 nr 1, poz. 1). Możliwość wcześniejszego uzyskania emerytury uzasadniona jest zatem względami interesu indywidualnego pracownika, który wykonuje pracę w warunkach szczególnie negatywnie wpływających na stan jego zdrowia. Skoro zaś pracą w szczególnych warunkach jest wykonywanie bezpośredniego nadzoru nad pracami wymienionymi w dziale III poz. 83 wykazu A, to zdaniem Sądu Najwyższego nie było żadnych przesłanek do stwierdzenia, że łączenie w ramach dobowego wymiaru czasu pracy czynności nadzorczych z bezpośrednim wykonywaniem tych prac, odbiera zatrudnieniu wnioskodawcy charakter pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia. Sąd Najwyższy nie miał bowiem wątpliwości, że wykonując w taki sposób swoje obowiązki pracownicze W. M. stale był narażony na szkodliwe dla zdrowia czynniki, prowadzące do obniżenia wydolności organizmu, co jest podstawową przesłanką obniżenia wieku emerytalnego. Zatem zdaniem Sądu Najwyższego do pracy w szczególnych warunkach mogą i powinny być uwzględnione również takie równocześnie wykonywane czynności, które miały szkodliwy wpływ na zdrowie zatrudnionego, bo zostały uznane przez ustawodawcę za pracę w warunkach szczególnych.

Z tych względów Sąd Najwyższy uwzględnił skargę kasacyjną i na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Ponownie rozpoznając sprawę w postępowaniu apelacyjnym zauważyć należało, iż Sąd Najwyższy dokonał w uzasadnieniu swojego wyroku jednoznacznej analizy sytuacji skarżącego w tym odnoszącej się do wykonywanej przez niego pracy polegającej na nadzorze innych pracowników wykonujących prace lutownicze. Niezależnie od przekonującej argumentacji Sądu Najwyższego w tym względzie mieć należy na uwadze i to, że stosownie do art. 398²⁰ zd. I k.p.c. Sąd Apelacyjny, rozpoznając ponownie apelację związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. A zatem w okres pracy wnioskodawcy od 01.07.1977 r. do 14.10.1989 r., kiedy to oprócz lutowania wykonywanego bezpośrednio przez niego zajmował się on także sprawdzaniem płytek wykonanych przez innych pracowników uznać należało za okres pracy w szczególnych warunkach, zgodnie z poz. 24 działu XIV wykazu A, pod którą to pozycją wymieniona jest - kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Co się tyczy podniesionych w apelacji zarzutów, to w pierwszej kolejności sformułowano zarzut naruszenie prawa materialnego tj. art. 184 ust. 1 w zw. art. 32 ust. 1 ust. 1a. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. tj. z 2009 Nr 153, poz. 1227 z zm.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Analiza podnoszonych w apelacji zarzutów nakazuje jednak w pierwszej kolejności rozważyć zarzuty natury procesowej, mają one bowiem bezpośredni wpływ na prawidłowość dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych. Sąd Apelacyjny stoi przy tym na stanowisku, iż zarzut naruszenia prawa materialnego w zasadzie można podnosić jedynie wówczas, gdy nie kwestionuje się dokonanych przez Sąd. I. instancji ustaleń faktycznych. Zarzut naruszenia prawa materialnego

winien być bowiem odnoszony do określonego stanu faktycznego - który skarżący akceptuje - a do którego to stanu faktycznego wadliwie zastosowano prawo materialne. Naruszenie prawa materialnego jak wiadomo może nastąpić bądź poprzez jego błędną wykładnię - czyli poprzez mylne rozumienie treści określonej normy prawnej, albo poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, czyli poprzez błędne uznanie, iż do danego ustalonego stanu faktycznego ma zastosowanie dany przepis prawa materialnego, albo też odwrotnie, tzn. przepis, który winien mieć zastosowanie w danym stanie faktycznym - nie został zastosowany (szerzej w tym zakresie por. postanowienie SN z 15.10.2001r. I CKN 102/99; wyrok SN z 05.10.2000r. II CKN 300/00; postanowienie z 28.05.1999r. I CKN 267/99 Prok. i Pr. 1999/11-12/34 ; wyrok SN z 19.01.1998r. I CKN 424/97OSNC 1998/9/136 i inne).

Odnosząc się do zarzutów obrazy prawa procesowego trudno jest podzielić zarzut obrazy art. 233 §1 k.p.c. przez Sąd Okręgowy, zgodnie bowiem z tym przepisem Sąd ocenia wiarygodność świadków i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie. Nie było naruszeniem tego przepisu, wprowadzającego zasadę swobodnej oceny dowodów, czynienie przez Sąd Okręgowy ustaleń w oparciu o zeznania wnioskodawcy, świadków oraz opinię biegłego. Większość zeznających w sprawie świadków (poz. B. M.) pracowała z wnioskodawcą, a zatem posiadała wiedzę dotyczącą okresu mającego znaczenie w sprawie, kiedy wnioskodawca najpierw pracował bezpośrednio przy lutowaniu a następnie , oprócz lutowania zaczął nadzorować wykonywanie tej pracy przez innych pracowników. Ze wspomnianych wyżej zeznań: J. C. (k. 52), B. D. (k.52-53), S. S. (k.54) H. F. (54-54) niewątpliwie wynikało, że wnioskodawca do czasu ukończenia technikum w pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się lutowaniem , a po ukończeniu technikum od 1 lipca 1977r. zajmował się też sprawdzeniem obwodów lutowniczych przez innych pracowników. Zeznania powyższych świadków korespondują z zeznaniami samego wnioskodawcy, wzajemnie się uzupełniając , co istoty pracy wykonywanej przez wnioskodawcę. Nie przekroczył też granic swobodnej oceny dowodów Sąd Okręgowy przy ocenie dowodu z opinii biegłego, który to dowód przeprowadzono po zgromadzeniu obszernego materiału dowodowego, a zatem biegły posiadający wiadomości specjalne w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c. nie wydał opinii stricte teoretycznej, lecz odnoszącej się do konkretnych stanowisk pracy wnioskodawcy, co dodatkowo wzmacnia wymowę tej opinii.

Nie jest argumentem istotnym w sprawie fakt, iż wnioskodawcy pracodawca w 2009 r. i później odmówił wydania świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Okoliczność tę Sąd Okręgowy jednoznacznie wyjaśnił przesłuchując świadka B. M. (1) (k.54) kierownika działu spraw pracowniczych w Wojskowym Instytucie Łączności, która zeznała, że wynikało to w zasadzie z tego, że generalnie zaprzestano wystawiania świadectw z uwagi na ich kwestionowanie przez ZUS. Jak podała, gdyby wnioskodawca o wydanie świadectwa pracy w szczególnych warunkach zwrócił się wcześniej tj. przez podjęciem decyzji o ich niewydawaniu , to być może by je dostał.

Sąd Okręgowy dokonał zatem prawidłowych ustaleń, co do tego, że wnioskodawca w okresie od 01.08.1966 r. do 14.10.1989 r. , a zatem przez okres ponad 15 wykonywał pracę w warunkach szczególnych. W tym względzie godzi się nadmienić co do okresu od 01.08.1966 r. do 30 .06.1977 r., że okres ten również w poprzednio zakończonym postępowaniu odwoławczym Sąd Apelacyjny uznał za wykazany (k. 145v uzasadnienie) uznając, że praca wnioskodawcy w tym okresie odpowiadała pracy opisanej w dziale III poz. 83 wykazu A. Zaliczenie zaś okresu od 1 lipca 1977 r. do 14.10.1989 r. wynika z wykładni Sądu Najwyższego, wiążącej w niniejszej sprawie, uznającej pracę wnioskodawcy polegającą od 1 lipca 1977 r. , nie tylko na lutowaniu przez siebie obwodów, lecz także na sprawdzeniu płytek (lutowniczych obwodów) wykonanych przez innych pracowników za prace wykonywane w szczególnych warunkach, o których mowa w dziale XIV (prace różne) poz. 24, wykazu A.

Prawidłowe ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego Sąd Apelacyjny przyjmuje także za podstawę swego rozstrzygnięcia. Sąd drugiej instancji nie stwierdza też zarzucanej obrazy prawa materialnego. Wnioskodawca w świetle powyższych ustaleń spełnia wszystkie warunki nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, o których mowa w 184 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. w zw. z art. 27 i 32 ust. 4 w zw. z o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) i § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W tym stanie rzeczy apelację organu rentowego Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 385 k.p.c. oddalił.

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w z art. 99 i 391 § 1 k.p.c. oraz w zw. z § 12 ust. 4 pkt 1 i ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163 poz. 1349 ze zm.). W tym względzie Sąd Apelacyjny uwzględnił poniesienie przez wnioskodawcę kwoty 30 złotych tytułem opłaty sądowej od skargi kasacyjnej oraz wynagrodzenie pełnomocnika za zastępstwo w postępowaniu kasacyjnym i dwukrotnie w postępowaniu apelacyjnym.